

ŁAZIENKI
KRÓLEWSKIE

Rok

1764

*Przełom
czy kontynuacja?*

Sesja naukowa
w 260. rocznicę
wyboru i koronacji
ostatniego władcy
Rzeczypospolitej

Muzeum Łazienki
Królewskie,
Pałac na Wyspie,
24 października 2024 r.

W 2024 r. obchodzimy 260. rocznicę wyboru i koronacji ostatniego władcy Rzeczypospolitej. **Rok 1764**, jak każdy początek panowania nowego monarchy, był ważny już dla współczesnych, jednak losy państwa w 2. połowie XVIII w. sprawiły, że to panowanie z wielu powodów stało się jednym z najważniejszych w dziejach Rzeczypospolitej. W historiografii rok 1764 należy bez wątpienia do najczęściej przywoływanych cezur – wpływa znacząco na myślenie o dziejach XVIII w., o dokonujących się wówczas przemianach, procesach, kluczowych wydarzeniach. Wysiłek kolejnych pokoleń historyków sprawia, że wiemy coraz więcej, jednocześnie wielu z nas nurtuje pytanie, **czy łatwo narzucający się podział XVIII stulecia na czasy przed i po 1764 r. jest zawsze właściwy? Czy jego przyjęcie nie fałszuje, nie utrudnia wyważonych ocen, a przede wszystkim wyjaśniania procesów trwających znacznie dłużej, niepowiązanych nierozzerwalnie z jednostkowymi wydarzeniami?** Wydarzenia takie, nawet jeśli otwierają drogę do zmian i wpływają na nie, są głęboko zakorzenione w przeszłości oraz związane z wydarzeniami późniejszymi, bez których ich zaistnienie nie pozostawiłoby śladu. **Być może jednak w kontekście pewnych zjawisk i procesów nie sposób zapomnieć o roku 1764?**

Z inicjatywy Instytutu Historii im. T. Manteuffla PAN oraz Wydziału Historii UAM w Poznaniu, przy ogromnym wsparciu organizacyjnym Muzeum Historii Polski, podjęliśmy się zorganizowania jednodniowej sesji naukowej, która zgromadziła znamienitych badaczy wieku osiemnastego, aby spróbować odpowiedzieć na przewodni problem dotyczący cezury 1764 r. Z uwagi na ograniczony czasowo i popularyzatorski charakter przedsięwzięcia dokonano wyboru zaledwie kilku ważnych zagadnień, wokół których będą się ogniskować krótkie, syntetyczne wystąpienia, poświęcone okresowi panowań władców z dynastii Wettynów oraz Stanisława Augusta: sejm, sejmiki, myśl polityczna, unia polsko-litewska, dyplomacja, dwór, rola kobiet, literatura oraz architektura.

Marianna Otmianowska
Dyrektorka Muzeum Łazienki Królewskie
w Warszawie

Michał Zwierzykowski
Prezes Polskiego Towarzystwa Badań
nad Wiekiem Osiemnastym

PROGRAM

9.00–9.20 Otwarcie Sesji

9.20–9.50 Richard Butterwick-Pawlikowski (Muzeum Historii Polski)
Stanisława Augusta „Nowe światła polskiego tworzenie”. Naprawdę?

Sejm

■ **9.50–10.10** Witold Filipczak (Instytut Historii Uł)
Początek trudnych reform. Rok 1764 w dziejach sejmku Rzeczypospolitej Obojga Narodów

Sejmiki

■ **10.10–10.25** Michał Zwierzykowski (Wydział Historii UAM) i Andrej Macuk (Instytut Historii PAN)
Od rządów sejmikowych do kryzysu? Przemiany znaczenia sejmików w latach 1696–1763

■ **10.25–10.40** Grzegorz Glabisz (Wydział Historii UAM) i Monika Jusupović (Instytut Historii PAN)
Na drodze do uporządkowania ustroju. Funkcjonowanie sejmików po reformach 1764 r.

Myśl polityczna

- **10.40–11.10** Anna Grześkowiak-Krwawicz (Instytut Badań Literackich PAN)

Polska myśl polityczna XVIII wieku – kontynuacja czy zerwanie?

11.10–11.30 Dyskusja

11.30–12.00 Przerwa kawowa i kontynuacja dyskusji

Unia polsko-litewska

- **12.00–12.15** Andrzej Rachuba (Instytut Historii PAN)

Ścisłjsza integracja czy nowa orientacja w unii litewsko-polskiej?

- **12.15–12.30** Ramunė Šmigelskytė-Stukienė (Muzeum Narodowe Pałac Wielkich Księżąt Litewskich w Wilnie)

Od idei stworzenia jednolitego państwa do odnowienia unii

Dyplomacja

- **12.30–13.00** Urszula Kosińska (Wydział Historii UW) i Adam Danilczyk (IH PAN)

Dyplomacja epoki saskiej i stanisławowskiej: najważniejsze wyzwania i kierunki zmian

Dwór

- **13.00–13.15** Adam Perłakowski (Instytut Historii UJ)

Dwór – widmo, czy realny ośrodek władzy? Wetynowie między Dreznem a Warszawą 1697–1763

- **13.15–13.30** Piotr Skowroński (Muzeum Łazienki Królewskie)

Dwór i ludzie dworscy – znaczenie zaplecza personalnego władcy w czasach rządów Stanisława Augusta

13.30–14.00 Dyskusja

14.00–15.00 Przerwa

Rola kobiet

- **15.00–15.30** Małgorzata Kowalczyk (Instytut Historyczny UW)

i Agata Roćko (Instytut Badań Literackich PAN)

1764 – przełom czy kontynuacja aktywności kobiet w życiu społeczno-kulturowym?

Literatura

- **15.30–16.00** Barbara Judkowiak (Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej UAM)

i Aleksandra Norkowska (Wydział Literaturoznawstwa UKW)

Czas literatury a czas polityki. Czy dla dyskursu literackiego rok 1764 był datą znaczącą?

Architektura i urbanistyka

- **16.00–16.15** Jakub Sito (Instytut Sztuki PAN)

Czy rok 1764 stanowił przełom w architekturze polskiej?

- **16.15–16.30** Przemysław Wątroba (Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie)

Polityka architektoniczna po 1764 r.

16.30–16.50 Dyskusja

16.50–17.10 Przerwa kawowa i kontynuacja dyskusji

17.10–18.20 Panel dyskusyjny: Teresa Kostkiewiczowa, Angela Sołtys, Stanisław Roszak, Richard Butterwick-Pawlikowski

18.20–18.30 Zamknięcie obrad

18.30–20.00 Zebranie Członków Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym

Organizatorzy

Organizator Muzeum

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Partnerzy

Mecenas Muzeum

Partner Muzeum

Bank Polski